

дарських культур, що значно поліпшує і економічні показники, а це значний стимул і мотивація впровадження розроблених моделей різних сівозмін реформованими сільськогосподарськими підприємствами з урахуванням їх спеціалізації, можливостей, специфіки робота та перспектив розвитку.

УДК 330.526.33:338.432.

ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ ВАРТОСТІ НЕЗАВЕРШЕНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ПІД ЧАС ЙОГО ОЦІНКИ

А.С.ЩЕНКО – директор-експерт Приватної фірми “Експрес-Оцінка”

Однією з проблем майнової оцінки незавершеного сільськогосподарського виробництва є моделювання за прогнозом його вартості на якийсь час до його закінчення. Вирішити це питання можливо за допомогою формалізованих методів, у тому числі методу нормативного прогнозування, який базується на моделюванні. Прогнозування економічних явищ за допомогою моделей є одним з важливих вивчення об'єкта й визначення його суттєвих характеристик, експериментальний і теоретичний інструментів дослідження економіки. Головним змістом методу моделювання, є конструювання моделі на основі попереднього аналіз моделей, співставлення результатів з даними об'єкта, коригування моделі. Конструювання моделі оцінки незавершеного сільськогосподарського виробництва на певний час, залежить від багатьох економічних, соціальних, політичних, екологічних та інших факторів макро- та мікроекономічному рівні [1]. Тобто це створення багатофакторної економічної моделі, яка базується на припущеннях про можливі зміни курсу валют, діючого податкового або митного законодавства, цін на енергоносії та інших змін, як зовні так і всередині самого підприємства. Така економічна модель може мати вигляд діаграм (графіків) або макетів.

Процес розробки прогнозів досить трудомісткий. Крім того, він вимагає зведення прогнозів та планів різних рівнів. Для проведення таких робіт має забезпечуватись єдина методологія, що представляє собою сукупність методів та прийомів дослідження, які застосовуються в науці з урахуванням специфіки об'єкта її пізнання.

Методи економічного прогнозування – це сукупність способів і прийомів розробки прогнозів, які дозволяють на основі аналізу да-

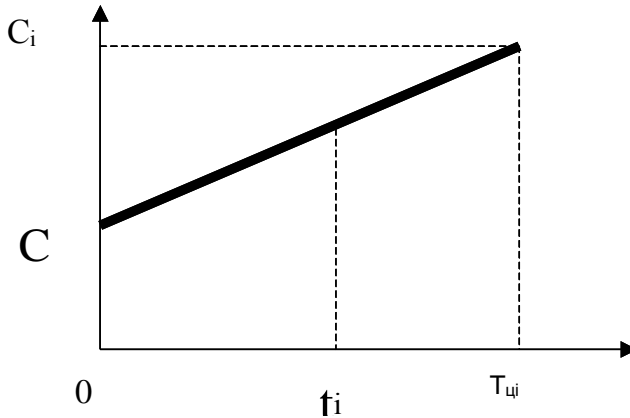
них ретроспективного періоду, зовнішніх і внутрішніх факторів впливу, а також їх кількісних змін здійснити переконливі передбачення стосовно майбутнього розвитку економіки чи суспільства в цілому. Прогнози є одним із найважливіших завдань економістів. Хороший прогноз висвітлює економічну діяльність у майбутньому, допомагає керівникам різних рівнів пристосувати свої дії до нових економічних умов. Завдяки використанню статистичних методів та електронно-обчислювальної техніки прогнозування вийшло на якісно новий рівень. Сьогодні для прогнозування використовується статистична інформація, яка описує процеси за минулі роки, та проводиться експертна оцінка тенденцій змін макроекономічних показників. Об'єктами прогнозування є економіка, її галузі, регіони.

Відомо, що “Незавершене виробництво – це продукція, яка не закінчена виробництвом і знаходиться на різних його стадіях від запуску матеріалів у виробництво (на технологічні операції) до здачі на склад або замовнику повністю закінченої продукції”. Незавершене виробництво, як і грошові кошти, запаси, та дебіторську заборгованість відносять до складу оборотних засобів підприємства. Його включають до складу запасів, як і сировину та матеріали, готову продукцію, товари, тощо.

Виробничий процес, як правило, є безперервним і тому в сфері виробництва постійно функціонує визначена частина оборотних фондів, що знаходяться на різних стадіях готовності. Незавершене виробництво – це продукція, яка не закінчена виробництвом і знаходиться на різних його стадіях і є одним з найбільш істотних елементів оборотних фондів. Наявність незавершеного виробництва на підприємстві є необхідною умовою для забезпечення його безперервної роботи.

Удільна вага незавершеного виробництва в загальному об'ємі валової продукції для різних підприємств різна і залежить від багатьох виробничих факторів: типу виробництва, об'єму випуску продукції, тривалості виробничого циклу та ряду інших факторів. На підприємствах звичайно планують величину незавершеного виробництва в мінімально необхідних розмірах, щоб забезпечити безперервність виконання виробничого процесу [2].

На рисунку показано в загальному виді змінювання величини незавершеного виробництва.

Рисунок 1. Змінювання величини незавершеного виробництва
 Ось C – витрати (матеріальні), ось T – тривалість виробничого циклу.

Для розрахунку нормативу власних оборотних засобів по незавершеному виробництву під врожай майбутніх років визначають об'єм работ і норму оборотних засобів по кожному виду незавершеного виробництва, розраховуються прямі витрати на одиницю кожного виду незавершеного виробництва.

Дані господарств свідчать, що витратні показники незавершеного виробництва у рослинництві, що були предметом дослідження під час оцінки мають обтяжуючий характер для економічної моделі.

У даному випадку для моделювання оцінки незавершеного виробництва *на основі даних економічного прогнозу* не можливо обійтись без використання таких загальновідомих методів оцінки як метод витрат і методу прямого порівняльного аналізу продаж. Тому, головною особливістю оцінки незавершеного сільськогосподарського виробництва є моделювання за прогнозом його вартості на якийсь час до його закінчення, з застосуванням різних методів та їх взаємодія. Після аналізу результатів, отриманих різними методами, остаточна оцінка вартості встановлюється, виходячи з конструйованої моделі, на яку найбільш точно відповідає ідея ринкової вартості оцінюємого об'єкту.

Методичні рекомендації з експертної оцінки майна в підприємствах АПК [3] передбачають моделювання вартості незаверше-

ного виробництва, шляхом застосування очікуваної ціни продажу та очікуваних витрат на завершення виробництва та збут. Моделювання вартості незавершеного виробництва залежить від стану наступних факторів: кон'юнктури ринку, ставки рефінансування НБУ, курсу валют, погодних умов, понесених витрат, очікуваної врожайності, запланованих витрат на завершення виробництва, очікуваної ціни продажу.

За останні роки в Україні прогнозування здійснюється на короткостроковий період – рік з розбивкою по кварталах. Відсутність державної концепції прогнозування й планування та їх чіткого розмежування призводить до поєднання цих різних економічних категорій в одне ціле – річне прогнозування. Економічний прогноз має дати об'єктивне достовірне уявлення про те, що може бути за тих чи інших умов. Для вибору методу прогнозування слід визначити мету й завдання прогнозу та період, на який він формується, врахувати специфіку об'єкта прогнозування, види, повноту та вірогідність вхідної інформації. У нинішній час слід відмітити безперервно зростаючу потребу у прогнозах. Повсемістно стала усвідомлюватися практична цінність функції завбачення наукових теорій з метою прийняття обґрунтованих рішень. Зростає актуальність підвищення якості прогнозних досліджень, але державної концепції прогнозування та планування в Україні досі не має. Забезпечення надійного прогнозування, дозволяє краще бачити завтрашній день і приймати обґрунтовані рішення. Більшість прогнозів розробляються за допомогою наступних методів: методи експертних оцінок, економічних індикаторів, моделі динамічних рядів, економетричне моделювання.

Таким чином, проблема майнової оцінки незавершеного сільськогосподарського виробництва у рослинництві вирішується за допомогою економічного моделювання за методом нормативного прогнозування в умовах багатofакторного впливу та з залученням загальноновідомих методів майнової оцінки: методу витрат і методу прямого порівняльного аналізу продаж, з приведенням результатів розрахунків до середніх величин.

Література:

1. Пашута М.Т. Прогнозування та макроекономічне планування. Київ.1998. – 43с.
2. Кейлер В.А. Экономика предприятия. Москва.2000.-51с.
3. Методичні рекомендації з експертної оцінки майна в підприємствах АПК/ Інститут аграрної економіки УААН. Київ.2000.-57с.